

Helsingborgs kulturparker

Vård- och utvecklingsplaner

10. Musikparken

Pålsjö slottspark · Pilvångsplatsen · Margaretaplatsen
Kopparmölleparken · Vikingsbergsparken · Öresundsparken
Slottshagen · Rosenträdgården · Fyrkanten · Musikparken
Stadsparken · Furutorpsplatsen · Hans Lars lycka

Musikparken

Musikparken har sin grund i den trädgård från mitten av 1800-talet som greve Gustaf von Essen lät anlägga runt det hus som idag kallas Konsul Perssons villa. Parken letar sig även upp på landborgen och där finns en rest av det vallgravssystem som omgärdade Helsingborgs slott under 1600-talet. Den nedre delen av parken är en populär plats för kulturella evenemang men används även för promenader och avkoppling. Den övre delen är också en del av Landborgspromenaden. Gång- och cykelvägen mellan de övre och nedre delarna utgör ett viktigt rörelsestråk mellan stadskärnan och bostadsområdena österut.

Bilden visar en grupp militärer i parken söder om villan. Åren 1863–1883 var villan befälsbostad åt det södra militärdistriktet. Nere i gräsmattan skymtar en liten fontändamm. Carl Söderberg, cirka 1870, Helsingborgs museum.

Kartan är upprättad 1880 och stämmer troligen ganska väl överens med parkens ursprungliga planering. Parken fick ringlande gångar enligt romantisk stil med mer formella strukturer närmast villan. Uppe på landborgen invid gränsen till begravningsplatsen fanns en paviljong i två våningar. Norr till vänster i bild. Ritning: Helsingborgs stadsarkiv.

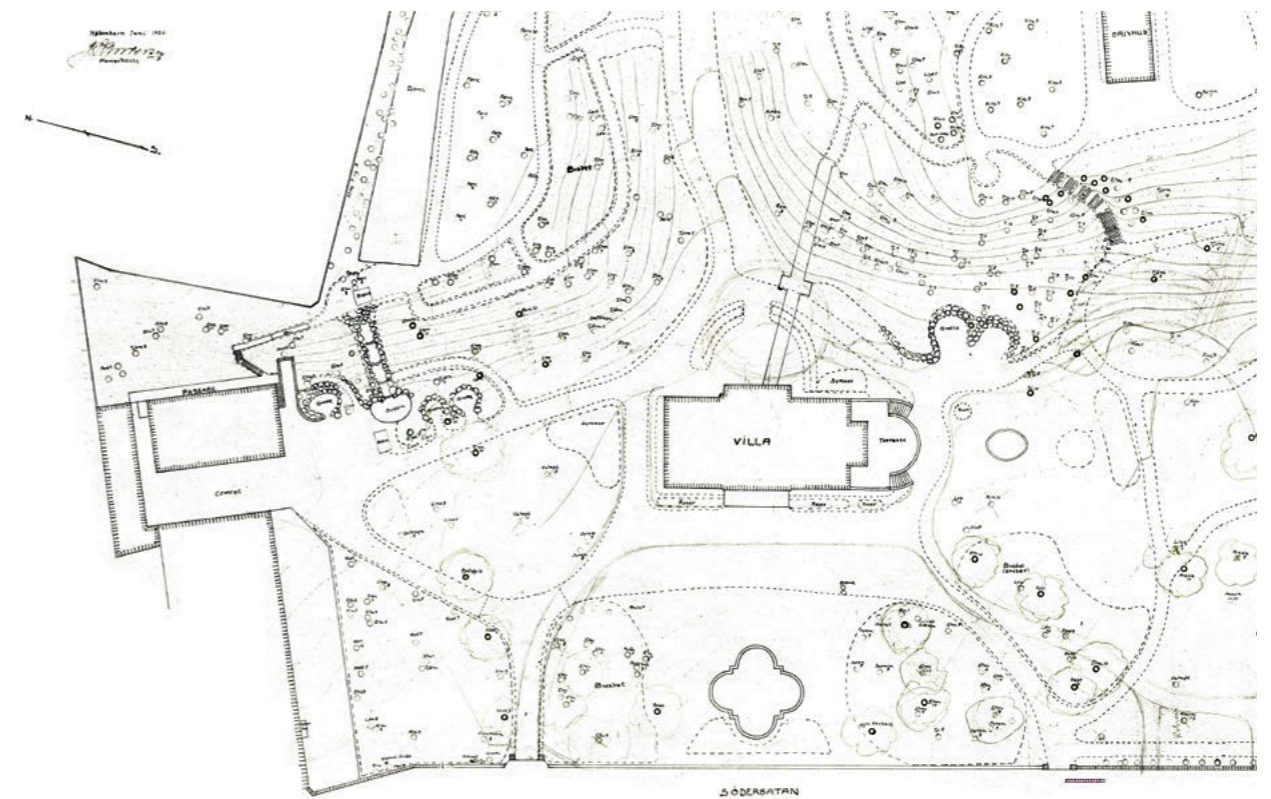
Historik

Essenska villan, senare kallad konsul Perssons villa, uppfördes 1847–1848 av greve Gustaf von Essen efter ritningar av den danske arkitekten Gustav Friedrich Hetsch. Den byggdes i ett landsbygdspräglat område alldeles utanför staden. Runt villan anlades en stor park som i dag kallas Musikparken, efter en av byggnadens senare funktioner som musikskola samt de i parken återkommande musikevenemangen.

Parken formgavs tidsenligt i ett romantiskt stilideal, med slingrande promenadstigar och planteringar i mjuka former. Ett stort område på landborgen togs i anspråk och försågs med gångvägar och utsiktsplatser. På landborgens södra del byggdes en paviljong i två våningar, även den ritad av Hetsch. I den norra delen av trädgårdsområdet på landborgen integrerades en damm som kvarstod från 1600-talets vallgravar runt Helsingborgs slott. Området i öster, i dag närmast Prins Kristians gata, fick en rätvinklig kvartersstruktur och användes som frukt- och köksträdgård.

Norr om villan uppfördes stall, ridhus och en danssal. Söder om villan anlades en oval liten fontän-damm. Mot Södergatan restes murar och ett järnstaket med två ingångar. Det saknas uppgifter om vem som ritade parken men det kan ha varit Hetsch. Det finns flera exempel på anläggningar där han inte bara ritat byggnaden utan även omgivande trädgård, åtminstone i schematiska drag.

År 1883 köptes villan av konsulin Nils Persson som lät bygga om den efter ritningar av stadsarkitekten Mauritz Frohm. Trädgården på landborgen utvecklades och där odlades frukter och bär av olika slag. Det fanns även ett drivhus för vindruvor, fikon och persikor. I tidskriften *Hvad Nytt?* 2 april 1885 meddelades att Persson var i full gång med att renovera parken, troligen efter ritningar av trädgårdsmästare Theodor Wieck. I ravinen öster om villan höll på att anläggas ett stort "alparti /.../ vid den gamla bäcken". Även vattentrappan, som vetter mot Bergaliden, anlades detta år, med fyra avsatser byggda av "glasslagg och andra färgade stenar". Den stora dammen framför villan tillkom

Även sonen till konsul Persson hade intentioner att förnya parken och anlätade den danske trädgårdsarkitekten J. P. Andersen för att ta fram ett förslag. Det verkar inte ha lett till några större ändringar men tack vare att Andersen även tog fram en uppmätning av parken får vi en god bild av dåvarande vägsystem, planteringar och trädslag. Ritningsutsnitt från 1920, Helsingborgs stadsarkiv.

och från andra våningen på villan byggdes en liten bro som anslöt till gångarna i slänten av landborgen. Bron finns inte kvar. Sannolikt var det under Perssons parkrenovering som fem så kallade grottor anlades i parkens nedre del, inskjutna i landborgens slänt. I dessa stenmurade "bersåer" kunde familjen Persson med gäster slå sig ner och dricka kaffe eller punsch. Två grottor togs bort i mitten av 1900-talet men tre finns ännu kvar.

Nils Persson dog 1916 varefter hus och mark övertogs av sonen Ivar P:son Henning. År 1923 donerade han alltihop till staden, som därefter drog om spårvägen genom parkens nordvästra delar.

I mitten av 1900-talet genomgick parken en del mindre och större åtgärder. Under andra världskriget utplacerades en mängd stridsvagnshinder, som en del av stadens så kallade spärllinje. Flera värn anlades och på den äldre utsiktsplatsen uppfördes en bunker. En del av hindren flyttades senare från parken men merparten finns kvar, likaså värnen och bunkern.

År 1948 revs järnstaket och grindarna mot Södergatan och ersattes av en terrassmur.

I mitten av 1950-talet renoverades vattentrappan efter ritningar av Robert Montan. Den fick ett liknande utseende som den vid Sofiakällan, som renoverades samtidigt. Vid samma tid uppfördes ålderdomshemmet inom parkområdet på landborgsplatån, vilket ledde till omgestaltningar vid vallgravsdammen.

Omkring 1960 uppfördes en musikscen mot landborgen i parkens södra delar. Scenen har därefter använts flitigt för olika evenemang och kallas sedan 2003 för Birger Sjöbergs musikpaviljong.

Under 1960-talet började rododendron planteras och utgör i dag en framträdande del av parkens växtlighet, bland annat i ravinen öster om villan, där den gamla bäcken omgestaltades till en stiliserad bäck i slutet av 1970-talet.

Daniel Hofling.

Framför villan, mot Södergatan, finns fontändammen från 1880-talet och en samtida sten från Nils Perssons gruva i Sulitelma. Stenen togs bort år 2025 eftersom den börjat vittra. I bakgrunden syns bebyggelsen utmed Trädgårdsgatan.

Åren 2005–2006 ersattes halva terrassmuren mot Södergatan av nuvarande trappa och entrémurar i Vångagranit.

Under åren 2017–2018 vidtogs en del trygghets- och skapande åtgärder i parken i form av utökad belysning och gallring av växtligheten utmed gången upp till övre parken.

År 2019 rustades parken vid villan upp med förbättrade grusgångar, nya kalkstensytor, bänkar och planteringar. Då fick även fontändammen en tidstypisk granitkant, återskapad utifrån historiska bilder.

Nulägesbeskrivning

Musikparken ingår i ett stadscentralt grönstråk tillsammans med Stadsparken i väster och kyrkogården i söder. Den karakteriseras av en nedre öppnare och mer formell del runt villan respektive ett mer organiskt präglat område på landborgens slänt och krön.

Entréer, trappor och vägsystem

Huvudentréerna är förlagda mot Södergatan i väster men parken nås även via ingångar från norr och öster. Mot kyrkogården i söder gränsar en äldre stenmur. Huvuddelen av det romantiskt slingrande vägsystemet är belagt med stenmjöl. Intill villans östsida vidgas gången i en halvcirkel omsluten av en låg kalkstensmur med trappa i samma material.

På landborgen är vissa av vägarna asfalterade. Trapporna som ringlar uppför branten har ett sentida, historiserande uttryck och är belagda med smågatsten samt är försedda med grova järnräcken.

Hanne Hansen.

Norr om villan, invid Bergaliden, finns en kullerstensbelagd sittplats där besökaren kan beskåda vattnet i brantens vatten-trappa. I närheten finns även en av parkens tre grottor.

Växtlighet

Växtligheten är av skiftande ålder men bevarar en romantisk karaktär. I den nedre delen finns traditionella parkträd av inhemsk och exotisk sort, både äldre och yngre individer. Bland de äldre solitärerna finns karaktärsfulla exemplar av bok, blodbok, robinia och hästkastanj. Bland de yngre finns turkisk hassel, äkta kastanj och valnöt. Buskarna är fördelade i grupper utmed gångarna och domineras av rododendron med marktäckande murgröna. Villans fasader kantas av klippta idegranshäckar samt rabattrosor och funkia.

Vägen genom ravinen omsluts av tät, lummig grönska av ek, robinia, rododendron, katsura, murgröna och hagtorn. Den terrasserade bäcken omges även av ormbunkar, funkia, pestskräp, hjärtbergenia med mera.

På landborgens södra del kantas promenaden av äldre träd som platan, lind, lönn och avenbok samt bestånd av snöbär, skogskornell och idegran.

Norr om ravinen, runtom vallgravsdammen, får växtligheten en mer modernistisk karaktär med klippta idegranshäckar och videväxter av olika sort. Längst i norr, ovan Bergaliden, täcks branten av slyartad vegetation och på platan står äldre lövsolitärer i ett böljande gräsfält. En av dessa är ett päronträd som tillsammans med några äppelträd vid Prins Kristians gata är rester från 1800-talets fruktträdgård.

Daniel Hofling.

Uppe på landborgsplatån har parken en mer modernistisk karaktär men vissa delar är betydligt äldre än villan och parken. I bild syns en av stadens få rester av 1600-talets vallgravs-system runt Helsingborgs slott.

Byggnadsverk, konstverk med mera

I landborgssläntens kant, söder om villan, finns Birger Sjöbergs musikpaviljong – en musikscen med pulpettak. I samma del av parken finns den så kallade "Children's Meeting place" – ritad av landskapsarkitekt Pamela Sjöstrand och byggd 2022 som en plats för aktiviteter med syfte att stärka barnens rätt i samhället.

Mellan villan och Södergatan ligger en fontändamm. Invid villan står en byst av konsul Persson, skapad av Sven Andersson 1992.

Norr om villan, invid Bergaliden, finns en kullerstensbelagd sittplats där besökare kan beskåda det forsande vattnet i brantens vattentrappa. Norr om denna ligger en av parkens tre grottor samt en port som leder in i en tunnel i berget, som enligt uppgift är rester av en kolgruva från 1800-talet. De två andra grottorna är belägna strax söder om villan. Grottorna liknar bersåer men har väggar av stenmurar, varav åtminstone den norra grottan lär vara murad av sten från en gruva som konsul Persson ägde i Sulitelma. Sannolikt härrör både vattentrappan och grottorna från 1880-talet.

I dammen, som ligger uppe på landborgen, finns en konstgjord ö, och runtom finns sittplatser med smidesräcken i nätta dimensioner.

Daniel Hoffling.

Musikparken är en av Helsingborgs parker som påverkades starkt av andra världskriget, då en spärrlinje av stridsvagnshinder drogs genom staden. Merparten av hindren finns ännu kvar men har med tiden blivit delvis överväxta.

I parken, i synnerhet i landborgsslätten, finns omfattande inslag av stridsvagnshinder tillsammans med en bunker och flera stridsvärn. Genom åren har de täckts av vegetation men utgör ännu ett påtagligt inslag. En del av hindren målades 2017 av Camilla Boström (även känd som SCEB).

Utmed Skåneleden och Landborgspromenaden, vid värnet i den sydöstra delen av parken, står en stor ram i cortenstål. Ramen är placerad för att framhäva utsikten över staden och Öresund. Ramen är specialritad av landskapsarkitekterna Paulina Svenstrup och Pamela Sjöstrand.

Utrustning

I parken finns åtminstone fem olika modeller av belysningsstolpar. I den nedre delen dominerar klassicistiska stolpar med opala globarmaturer, formgivna 1922 inför Göteborgs jubileumsutställning året därpå. I övriga parken dominerar sentida stolpar av modern typ. Sittmöblerna följer samma princip – i den nedre delen är sofforna av äldre modell, på landborgen utgörs de av betongsoffor.

Kulturhistorisk värdering

I sitt geografiska läge, i direkt anslutning till den äldre stadskärnan, utgör konsul Perssons villa med park en av sin tids mest storslagna privata anläggningar. Den berättar om hur 1800-talets förmögna borgarklass kunde köpa stora fastigheter i ett område som inte långt senare skulle omslutas av tät stadsbebyggelse. Vidare synliggör parken, som ett större grönområde tillsammans med Stadsparken och begravningsplatserna, den södra stadsgränsen i äldre tid.

Musikparken har genomgått flera förändringar sedan 1840-talet men uppvisar fortfarande en romantisk karaktär i det övergripande intrycket. Den nedre delen av parken är relativt välbevarad och berättar, tillsammans med villan, om 1800-talets anläggning – dels om von Essens ursprungliga park, men framför allt om konsul Nils Perssons genomgripande renovering under 1880-talet.

Området på landborgen vittnar i högre grad om 1900-talets modernistiska förändringar och hur

Parköversikt: Daniel Hoffling.

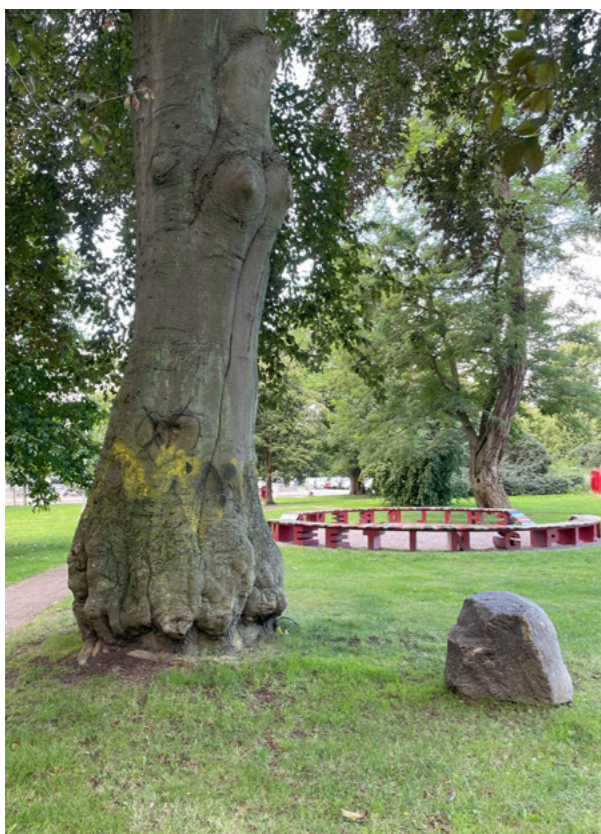
den moderna tidens vårdinrättningar resulterat i anpassningar av parkområdet.

I gestaltning och material synliggör parken flera av stadens och trädgårdskonstens årsringar. Den tidigare befästningen omkring Helsingborgs slott uttrycks i 1600-talets vallgrav. Från 1800-talets parkanläggning finns ett bevarat trädbestånd av traditionella arter, ett tidstypiskt slingrande vägsystem samt vattentrappa, grottor och fontändamm.

Den stora mängden stridsvagnshinder, som delvis dominerar landborgsslätten, motverkar å ena sidan förståelsen för parkens ursprungliga gestaltning, men är samtidigt ett värdefullt uttryck för hur 1900-talets krigstider påverkade de offentliga platserna. I Helsingborg återkommer betonginslagen inom flera av parkerna, i synnerhet de parker som är belägna på landborgen, vilket lokalt inplaceras Musikparken i en särskild kulturhistorisk kontext.

Särskilt värdefulla delar / egenskaper

- Den övergripande romantiska karaktären.
- Landborgskanten med vyerna.
- Det äldre trädbeståndet.
- Det slingrande vägsystemet belagt med stenmjöl.
- De klassicistiska belysningsstolparna.
- Kopplingen till Stadsparken i väster och begravningsplatserna i söder och öster (1).
- Resterna av 1800-talets nyttoträdgård, i form av bevarade fruktträd (2).
- Den halvrunda grusytan intill villans östra fasad (3).
- Fontänddammen (4).
- Vattentrappan (5).
- Grottorna (6).
- Vallgravsdammen (7).
- Stridsvagnshindren (8).

Daniel Hofling

I parkens nedre del växer flera äldre exoter. Närmast i bild syns en blodbok och bortom den en akacia. Mellan träden finns ett av parkens senaste tillskott, Children's Meeting place.

Mål

Målsättningen är att Musikparken ska bevaras och förvaltas som en representant för 1800-talets romantiska trädgårdskonst, både i form och material, men även synliggöra de värdefulla årsringar som identifierats i den kulturhistoriska värderingen. Intentionen är också att bevara och stärka parkens kulturhistoriska värden samtidigt som den vårdas och utvecklas för att fungera som en modern offentlig park.

Den norra av grottorna, belägen intill vattentrappan. Grottans öppning var försedd med en portal gjord av valben. Okänd fotograf, troligen 1920-tal, Helsingborgs museum.

Vård och utveckling

Sammantaget bör drift- och underhållsinsatser hålla en hög nivå, då parken hyser höga kulturhistoriska värden och utgör en viktig plats för rekreation. Parkens varierade sammansättning och skiftande naturliga förutsättningar medför att underhållsarbetet kan ske med delvis olika intensitet. Utmed Landborgspromenaden är bevarandet av vyerna mot sundet särskilt viktigt, vilket bör säkerställas genom regelbundna röjningsinsatser.

Parkens nedre del bör ägnas särskild omsorg med täta insatser för att upprätthålla de kulturhistoriska värdena och den rekreativa funktionen. De för parken centrala och äldre konstruktionerna, i form av vattentrappa, grottor och dammar kräver särskilt anpassade underhållsinsatser.

Sittplatser och utrustning bör ses över så att de i läge och utförande blir en naturlig del av parkens historiska karaktär.

Utrustning i parken

Vi strävar efter enhetlighet i Musikparken och därför ska framförallt den här typen av utrustning användas:

Möbler

Soffa Lessebo från Byarums bruk (med förlängt armstöd).
Trä: Oljad mahogny alt. grön RAL 6009.
Stativ: Svart RAL 9005.
Bord: Lessebo bord från Byarums bruk, som anpassas efter soffornas utförande.
Övrigt: Soffan/bänken som tillverkats i egen regi alternativ parksoffan/bänken Brahe från Hags får finnas kvar i kraftiga slänter.

Belysning

Armatyr Kungslyktan från JOM på Kärnan beylsningsstolpe från Kulturbelysning alt. Hälleforsstolpe från JOM.
Färg: Svart RAL 9005, glans 50.

Strålkastarbelysning på högre mast.
Färg: Svart RAL 9005, glans 50.

Skräpkorgar

Byarum från Byarums bruk.
Färg: Svart.
Övrigt: Helsingborgs stadsvapen i relief samt fågelskydd.

HH2000 i plåt, från Jansson & Partner.
Färg: Svart RAL 9005.
Övrigt: Helsingborgs stadsvapen i vitt samt fågelskydd om möjligt.

Musikparken

Läge

Musikparken är belägen i stadskärnans sydöstra delar, inom fastigheten Gamla Staden 8:1. Parken omsluter fastigheten Villan 1, i form av konsul Perssöns villa.

Lagskydd och ställningstaganden

Byggnadsminnen: Villan är byggnadsminne sedan 1967 men parken ingår inte. Sedan 2001, då bestämmelserna förnyades, ingår dock terrassen och den närmast anslutande planteringen.

Riksintressen: Parken ingår i riksintresset Helsingborg [M15] för kulturmiljövården, och Pålsjö – Domsten [N44] för naturvården.

Fornlämning: Parkens norra delar ligger inom fornlämning L1988:2436, Stadslager.

Kulturmiljöprogram för Skåne: Parken ingår i den särskilt värdefulla kulturmiljön Helsingborg.

Helsingborgs stadskärna - bevarandeprogram (2002): Parken är utpekad som särskilt värdefull stadsmiljö.

Helsingborgs
kulturparker

Vård- och utvecklingsplaner

